

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пош.
Конто почт. шл. 143.322
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячною в кр. 450 зол.
За границями:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Працьовитий сойм.

Львів, 17. червня 1927.

Працьовитий польський сойм, який в останніх літах обдарував нас безліччю благодатей — з «то-жараніями» язииковими законами на чолі, — зведений урядом марш. Пасудського до ролі дорадчого органу, знову починає виявляти жагуче бажання праці. Після довгих заходів і погроз уряд згодився на скликання «надзвичайної» соймової сесії на... мертвий сезон, напередодні початку кінця біжучої соймової каденції.

Польських законодавців ворушать головню дві справи: саморозв'язання сойму і самоврядні закони. Після травневого перевороту переляканий сойм напередки сповняв усі вимоги диктатора. Між іншим дав він право урядові розв'язати сойм шляхом розпорядку президента держави, резигнувавши під тим оглядом зі своєї «суверенності». Була це справді небувала самопосвята з боку соймових «суверенів», які право розв'язувати сойм конституційно зберегли були для себе, але так, щоби ніколи не зрийшло до його самочинного розв'язання. З тією хвилею над соймом завис Дамоклів меч, цупко змержаний урядом.

Польські соймові партії, переказавши своє право розв'язання сойму виконавчій владі, зрезигновано вимаждали моменту розв'язання, в душі жагуче бажуючи відложити цей хвілі на найдавший неозначений речинець. Минали місяці, минув і рік, а розв'язання сойму не наступило. Вічне вижидання ще більше почало денервувати польські партії, які вже всіли освоїтися а думкою розв'язання. Одночасно серед них виринула думка «поправити» виборчу ординацію в тому напрямку, щоби «забезпечити» інтереси пануючої нації на східних і західних окраїнах, себ-то щоби звести парламентське представництво непольських народів до декоративного minimum. Щодо цього по суті згідні всі польські партії. Розходження між ними існують тільки в справі деяких реакційних додатків, які польська правниця бажала переперти за одним махом і для польської національної території. Ось ці то розбіжності зупинили розмах польських партій в справі зміни виборчої ординації до сойму.

Становище уряду від самого початку, як у багатьох справах, так і тут, повне загадковості. Перш того уряд зовсім не виявив похвильності в справі розв'язання сойму. В першу чергу тому, що такий позбавлений поваги і заляканий сойм а природи річи мусів бути ідеальним інструментом у руках уряду, інструментом, аптично чутким на кожне бажання уряду. Крім того уряд не почував себе на силах сразу виграти виборчу кампанію а корисному для себе розумінні. Тому дбайливо зберігав животиння безгolosого сойму, тимчасом переводячи організаційну консолідацію своїх нечисленних громадянських елементів. Шож торкається справи зміни виборчої ординації, то тут зберіг мовчанку, не заявляючись ні за — ні проти. Тільки принагідно означували представники уряду, що виконавча влада згодилась би на зміну виборчої ординації, але

під умовою, що тут рішаючий голос належатиме їй, також шляхом декретування, а не соймової ухвали.

Зовсім природно, що з огляду на таке становище уряду польські партії розтерлися. Зновуж нагромаджену енергію і відвагу уряд постійно розріджував, замикаючи соймові сесії саме в моменті найбільшої соймової «працьовитости» поза бюджетним тягарем.

Піжмурки між засвоєною монополією польськими партіями законодавчою і виконавчою владою тяглися в безконечність. А сойм далі існував — поза бюджетною сесією — здебільшого на папері, створюючи для охочих до праці законодавців просто невиносиме становище. Уряд зробився незвичайно вибачливий і толерантний для такого сойму. Урядова толерантність посулася так далеко, що навіть виявилися вістки про продовження біжучої соймової каденції поза правно допустимий речинець. Ясно, що така услужлива толеранція з боку уряду є рівнозначна зі смертю нинішніх соймових «суверенів», а взагалі є вбивчою для польського парламентаризму. Таким чином польські соймові партії зі стану переляку попали в стан страху. Бажаючи рятувати себе і парламентаризм, постановили вони довести до закінчення каденції сойму в правно означеному речинці. Висловом цього змагання є внесення клобу ППС на нову зміну деяких постанов конституції в напрямі упрощення саморозв'язання сойму. Це внесення становить першу і поки що єдину точку поведінкового засідання сойму. Є всякі ознаки, що це внесення буде ухвалене, бож усі польські партії бажали рятуватися перед неминучою загиблю. Однак у зв'язку з тим виринає не усунена досі небезпека зміни виборчої ординації в реакційному дусі і в напрямі майже повного вилічнення представництва непольських народів зі сойму. Не знати, чи між намченою ухвалою про саморозв'язання сойму і зміною виборчої ординації не заіснувало притасне *unctum*. Заходить небезпека, що в тому напрямку могло наступити порозуміння між польськими партіями. Розуміється пепесив і хлопсько-демократичні польські партії про людське око маркуватимуть нешкідливу опозицію проти тенденції польської реакції, однак у висліді все може скінчитися зміною виборчої ординації, як це було і з язииковими законами. Ліві партії можуть найти вихід в тому, що дозволять правих і п'ястівцям переголосувати себе.

Український Соймовий Клуб, як і соймові представництва інших непольських народів та справні поступові групи мусять пильно стежити за діяльністю польських партій. Даючи *placet* працювотому сойму на саморозв'язуючу ухвалу, повинні вони використати всі тактичні засоби, всю арматуру парламентської і позапарламентської боротьби, щоби не допустити до зміни виборчої ординації. Працьовитості польського сойму, що з подиву гідною послідовністю і ревністю вже стільки літ, премедитаційно нищить непольські народи, а головню західну вітку українського народу — мусить бути зроблений стрим.

Славянське наукове єднання.

II.

Славянські делегації в Дзедзіцах. — Становище української делегації. — Засідання органів комітету в Познані і прийняття українських вимог. — Інавгураційне засідання конгресу у Варшаві. — Привіт д-ра Ів. Раковського. — Конгрес у Львові. — В музею Наук. Тов. ім. Шевченка. — Участь визначних учених. — Кінцеві постанови в Кракові і становище радянських учених.

Тимчасом зближався день конгресу, а конфлікт не був ще поладнаний. Славянські наукові делегації зіхалися в Дзедзіцах, де й уконституувалися. Українська делегація, зложена покищо тільки із закордонних членів, вибрала своїм головою проф. д-ра Ол. Колессу. Звітлія мали всі делегації податися в Познань. Та коли прийшла хвиля відіду, українська делегація, освідомившись, що конфлікт не поладжений, відмовилась їхати до Познаня і постановила вернути до Праги. Слово проф. О. Колесси було тверде і рішуче. Тоді ген. секретар орг. комітету Л. Саліський, що виклав назустріч закорд. гостям, почав просити українську делегацію, щоби поїхала до Познаня, бо орг. комітет серед навалу праці не мав ні часу, ні змоги застановитися над українськими вимогами. Під напором членів інших делегацій проф. О. Колесса згодився на поїздку членів української делегації до Познаня, але тільки в характері обсерваторії. В Познані зібралася в дні 3-го червня президія орг. комітету, яка прийняла всі вимоги Виділу Н. Т. ім. Шевченка крім точки під 3) а огляду на технічну неможливість. «Przew. Kongr.» друковано тільки 500 примірні, які в цілості розіслано, отже видіти картку зі згаданим уступом статті д-ра Чоловського не було можливим до здійснення. Зате постановлено як владку до «Przewodnik-a» видати перепишу між Виділом Н. Т. ім. Шевченка і президією орг. комітету, роздати її всім учасникам конгресу та вислати всім тим установам, яким вислано «Przewodnik». Одночасно до Варшави запрошено телеграфічно д-ра Ів. Раковського.

Інавгураційне засідання II-го конгресу славянських географів і етнографів відбулося у Варшаві дня 5. червня при участі президента польської республіки Мосціцького, представників уряду і репрезентатив чужих держав (Югославію заступав ген. Бошкович, а СРСР, пок. пос. Войков). Конгрес відкрив голова орг. комітету професор Ромер. Президентом конгресу вбрано славного російського географа проф. Шокальського. Відтак витав зїзд польський міністр освіти Добрушский, після чого проф. Ромер серед найбільшої тишини і напруження зложив вимагану українцями заяву. Він зазначив, що в ході підготовки зїзду зайшов прикрий факт. Через недогляд у конгресовій книжці найшовся уступ, яким українці почулися слушно обиджені. Не входячи в історичну оцінку подій з 1918 р., зазначає він, що той уступ найшовся в книжці проти волі орг. комітету, анаслідок чого видрукувано відповідний додаток до «Przewodnik-a Kongresowego».

З черги витав конгрес в імені Польської Академії Наук проф. Семкович, а по ньому прийшов до голосу представник Наук. Т-ва ім. Шевченка д-р Іван Раковський, який заявив ось що:

«Українське Наукове Товариство у Львові складає отсім II. конгресові Славянських Географів і Етнографів сердешний привіт і щирі побажання гарних успіхів його праці. Горючо бажавмо щоби

праці цього конгресу причинилися до правдивого братнього порозуміння не лише славянських держав, але й славянських народів».

«Щоби всі славяни стали добрими братами і синами сонця правди...», як цього так горючо бажав наш геній Тарас Шевченко. В надії здійснення цієї великої ідеї братнього порозуміння славянських народів шлемо гарячий привіт і кличемо:

Слава II. Конгресові Славянських Географів і Етнографів!

Слава славянській науці і її робітникам! Опісля витали зїзд представників інших славянських народів: чехи, югославяни, болгары.

Представники чеської преси, довідавшись про інцидент між українцями й орг. комітетом, подрбно інформувалися в членів української делегації про причини і хід інциденту, що найшов свою розв'язку на інавгураційному засіданні конгресу.

Українських учених вбрано до чотирьох секцій конгресу (на всіх вісім). Опісля відбулися офіційні прийняття.

Дрібний інцидент на месіаністично-шовіністичному підкладі заіснував і у Вильні, де конгресівці найшлися 7. червня. Але тут його зліквідовано в короткій дорозі. Коли один з польських учених «патріотів», вітаючи конгрес, почав величати Вильню, як забороло проти «дикого, східного варварства», проф. Ромер перервав йому невгайно, виправдовуючи негайно «непочтительність» бесідника. Воно й справді виглядало дико, коли мати на увазі, що один з тих «східних варварів», знаменитий російський вчений світової слави проф. Шокальський, був президентом конгресу.

Дня 8. червня конгресівці відбували подорож через східні (білорусько-українські) землі до Львова. Члени конгресу любувалися українським (волинським) краєвидом та цікавилися українським побутом. Потрібні пояснені уділював в дорозі проф. Вадим Щербанівський.

У Львові радив II. конгрес славянських географів і етнографів на протязі 9-го червня. Славянські вчені, поділені на чотири групи, оглядали місто, музеї та відбували чергові засідання. Українські вчені, до яких на місці приєдналися члени конгресу д-р Ів. Раковський, д-р Ф. Колесса, Ю. Полянський, а опісля й голова Наук. Т-ва ім. Шевченка проф. д-р К. Студинський, що в міжчасі вернув з Радянської України, витали в столиці Зах. України представників славянської науки. В музею Наук. Т-ва ім. Шевченка, до якого по плану мала прибути тільки одна група, по черзі явилися всі чотири групи. Були чехи, серби, болгары, радянська наукова делегація, поляки та славні вчені проф. Дефонтен з Ліон, проф. де Мартон з Парижа, кап. Бартольомію з Единбурга й інші. Гостей приймано в музею медом. Учені ділилися між собою замітками і спостереженнями. Югославський генерал Бошкович (член Академії Наук і шеф військового географічного інституту), захоплений українськими антропологічними й етнографічними призначеннями, виголосив замітну промову. Він ствердив, що українці належать до полудневої групи славян, що все, що він бачив у музею, нагадує йому славянський підвиг, що українська культура є ідентична з югославською. Готура є зазначити, що українська дика давня стала на становищі, висловленому ген. Бошковичем. Слова цього югославського вченого мають тим більше значіння, що він москвофіль. Аж побут на українських землях повалив його москвофільський світогляд, а висловом цього була його ентузіастична промова.

Славянські гості побували теж і в інших українських культурних установах, а вечором відбувся в салі «Нав. Дом» вечір у-

української народної пісні, про що в нас уже була замітка. Хоч цей приватний концерт був досить слабкий, всеж таки на славянських гостях зробив він помітне враження. Не досім гармонійно виштовхав розкожені на два рази привіт проф. К. Студинського.

В II конгресі славянських географів й етнографів взяли участь передові представники славянської науки, як згадані вже ген. Бошкович з Београду, проф. Ширков з Софії, д-р Н. Кошанін з Београду, проф. К. Пуркіне з Праги, проф. В. Швалба з Праги, проф. Ів. Шиманов з Софії, проф. Шокальський з Ленінграду, проф. Павлов (член Ленінградської Акад. Наук), д-р Павлов (член Київської Акад. Наук) й інші. Українська делегація складалася з проф. Олекс. Колесси, д-ра Ф. Колесси, проф. Дм. Дорошенка з Берліна, проф. В. Шербаківського з Праги, Л. Виковського з Пльзні, д-ра Ів. Раковського, Ю. Поліського та Арс. Чернявського з Праги. Крім того поза українською делегацією участь у конгресі брали й інші українські географи, як д-р Вол. Геринювич з Кам'янця, д-р Гр. Дрогомирецький, д-р Вол. Кубишівський й інші.

Зі Львова виїхали члени конгресу до Борислава, звідти до Закопаного, а описи до Кракова, останньої „стації“ конгресу. Там відбулося засідання президії конгресу з участю представників поодиноких національних делегацій. Від українців взяли участь у цьому засіданні проф. О. Колесса, д-р Ф. Колесса, Вад. Шербаківський і проф. В. Геринювич. Переведено там редакцію внесень на конгрес та постановлено похитати до життя постійне конгресове бюро, до якого кожна славянська нація має вислати по 5 делегатів; потрібні кошти на його удержання повинні асигнувати кожна славянська держава.

З огляду на таке, правду кажучи, справедливе рішення, представники українців наїшлися в досить скрутному положенні, бо не знали, чи Радянська Україна, як окрема держава організації, скоче взяти на себе видатки на постійне конгресове бюро. Годиться зазначити, що ректор Кам'янецького Інституту Нар. Освіти проф. В. Геринювич брав участь у конгресі не як представник Української Академії Наук у Києві, тільки як один з репрезентантів Всесоюзної Академії Наук. В тій ситуації радянські представники на конгрес заявили, що вони не можуть брати на себе ні яких видаткових зобов'язань. Спершу вони мусьть порозумітися з Академією Наук в СРСР, і після того дають свою відповідь. З огляду на такий стан справи, представники західних українців на всякий випадок застерегли собі одне місце в бюрі для репрезентанта Наукового Товариства ім. Шевченка, що й прийнято. Від української делегації прохав конгрес асигнувати її член і провідник проф. О. Колесса.

З повиним задоволенням можемо висловитися про участь українських учених в II.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19. ЧЕРВНЯ 1927 РОКУ відбудеться

— Соکیلське Областне Свято —

на площі „Сокола-Батька“ при стрійському шляху.

ПРОГРАМА:

Передполуднем, початок о 11. год.: Тиха полева Служба Божя. — Посвячення пропам'ятного дуба. Святочна проповідь. — Перегляд соکیلських радів. Вступ вілний. Після пополудня, початок о 4. год.: 1) Вправи вільноруч — мужеських відділів укладу проф. Ів. Боберського. 2) Вправи вільноруч — жіночих відділів укладу проф. Л. Навроцької. 3) Трійкові вежі — мужеських відділів укладу тов. Тріля. 4) Вправи на приладах — міських руховників. 5) Вправи хоругвонцями — мод. учениць „С.Б.“ 6) Віг Соколія — муж. відділів. 7) Гри та забави — всіх відділів і доросту. 8) Перетягання — муж. відділів. 9) Пожарні вправи. — Музику до вправ і походів уложив Я. Ярославенко.

Ціни вступу на пополудневі вправи: Сидячі на ступенці (ряди 3 зол., II-рядні 2 зол., сидіти на I. парті 1-53, сидіти на II. парт. 1-20, стоячі на I. парт. 1 зол., стоячі на II. парт. 50 сот. — Ціна святочної відзнаки по 30 сот. 2313а) 1-2

конгресі славянських географів і етнографів. Їх достойне, гідне великої української нації становище здобуло їм признання загально славянських учених. Також науково українські вчені виявили себе з найкращого боку, виголосивши в поодиноких секціях цінні і змістові реферати. Участь українських учених замітна ще з одного боку: вона доказує, що активність на кожному полі має далеко більше значіння як усвяченя у нас пасивності.

Як доказує успішна боротьба українських учених, треба використовувати кожну нагоду і брати все і всюди в подібних випадках активну участь, бо лиш таким чином можна зазначити в той або інший спосіб своє становище та оборонити гідно свої національні інтереси.

Р. П.

І. ДРЕКСЛЕР І СИНИ

2254 пл. Капітульна 2. 2-2

Білля жіноче і мужеське

Наші руханкові свята.

Областне свято „Сокола-Батька“. — Маніфестаційне лугове свято у Львові.

На день 19. червня п. р. заповіджене свято „Сокола-Батька“ на Йогож майдані у Львові. В 11. годині передполуднем відбудеться полева Служба Божя, посвячення пропам'ятного дуба, святочна проповідь і дефілада організованих у соکیلських рядах руховників. Це свято буде безперечно першою спробою частинних бодай підсумків повоевничої соکیلської організації. Це буде момент унагядишеного відродження тої установи, що представляла перед світовою війною величезну силу, якою могла заїмпувати не тільки нам, але й чужинцям. З соکیلських дисциплінованих рядів виїшли цілі тисячі ідейних національних борців і будівничих нового життя. Традиції „Сокола“ світли, великі та жертвенні, бо сплелися тісно з

традиціями великого — правда, що кривавого — але зате чарівного своїм вільним змістом і позитивно творчого та не даючи минулого релесансу нації. В тому епохальному і передомовому в житті цілої української нації моменті не мала частини не лише здійснюючої, але й підготовчої та кермуючої праці соکیلських кадрів. Теперішні керманічі „Сокола-Батька“ і цілої відроджуючої соکیلської організації певно мають усе перед очима традиції свого товариства і доложать усіх зусиль і старань на те, щоб воно, відроджуючися серед важких обставин і не раз болів, в якнайкоротшому часі досягло передвоєнних організаційних успіхів.

Недільне свято має саме показати нашому громадянству дотеперішні успіхи організаційної праці соکیلських діячів. І ранішні обходи з дефілядою і пополудневі вправи-пописи юних руховників виявлять, наскільки прийматься і глибоко западає велика соکیلська ідея в нашому повоевничому громадянстві. Це буде тільки областне свято, та ми віримо, що за рік чи за два зможе наша соکیلська організація влаштувати не областне, але краєве, велике маніфестаційне свято і здати усіх своїх гнізд, на якому покаже не тільки свою силу, але й силу цілого українського народу. Віримо, що вся наша суспільність Львова а також численні її представники з провінції візьмуть громадну участь у святі та тим підбадьорять і додають духа всім тим, що прокладають важкі організаційні шляхи для нашого сокілства.

Друга наша руханкова централь, а саме Лугова організація під проводом д-ра Р. Дашкевича задумала влаштувати цього року маніфестаційне лугове свято дня 24. червня. „Останній маніфестаційний зїзд Січей і Соколія“ — пише вона у письмі до нашої редакції — відбувся ще в 1914 р. Від того часу Львів не бачив на своїх вулицях українських руханкових товариств, як і взагалі не бачив української організованої руханкової маніфестації. Лугова організація рішиться у цьому році влаштувати Лугове

Свято, яке було б українською маніфестацією у Львові.

Самозрозуміло, що ініціативу такого свята Лугової організації треба тільки широко анатити. Дійсно давно бачив Львів організовані ряди наших юних січів, давно вони додавали українському населенню Львова бадьорості і скріплювали почуття тої природної, все свіжої та найкращої віри у непропащі сили української нації, що має свій корінь у нашому славянському населенні, що черпає з нього все невичерпані соки для життя та життєвої боротьби. Воно, село є нині підставою нашого національного і політичного розвитку, воно поволи, але систематично допомагає і допоможе нам відрастварувати й український національний характер нації. Тому з приємністю вітчуємо тої хвилі, коли організовані, проняті одним національним духом, одного ідеєю, здорові і бадьорі та юні сини наших сіл, наших золотих нив і блакитних просторів, стрункими рядами оживлять та промашерують вулицями столиці. Бажаємо ми дуже — і це наше бажання подаємо під уму організаторів свята — щоб і перша повоевнича маніфестація наших організаційних, відроджуючих змагань випала гідно та величю! Бажаємо, щоб вона була вдатною маніфестацією не тільки силітності, але й якості нашої регенерованої сили. Якщо вона малаб стати парадною маніфестацією, то, наприклад, краще щоб її нині не було. Та таку думку ми від себе відганяємо і віримо, що не лише квантитативно, але й квалітативно ця точка лугового свята опрадає всі наші надії на те, що маніфестаційний похід буде якнайкраще підготований і якнайуспішніше проведений. Подрібну програму Лугового свята в дні 26. червня подамо окремо.

Меншостевий блок соціалістів

Конференція капольських соціалістичних партій у Варшаві.

Дня 12. червня 1927 відбулася у Варшаві в льокалі Німецького Союмог Клубу конференція соціалістичних і радикальних партій національних меншостей Польщі. В конференції взяли участь: Болоруський Селянський Союз, Німецька Соціалістична Партія Праці, Загальний Жидівський Робітничий Союз „Бунд“, Українська Соціалістично-Радикальна Партія, Українське Соціалістичне Об'єднання „Сам-Союз“, Жидівська Соціалістична Партія „Поале-Сіон“ і Жидівська Соціалістично-Робітнича Партія (Поале-Сіон).

Конференція мала на меті узгодити політичної і тактичної платформи всіх згаданих партій. З уваги на ультимативний протест „Бунду“ проти співпраці з „Поале-Сіон“ (лівиці), яка мала послугувати останніми часами, особливо в часі зарплатських виборів, негідними засобами боротьби з політичними противниками, конференція, заслухавши ще аналогічної до бундівської заяви „Поале-Сіон“ (лівиці)

села. Відбудувавши свої житла, подумали і над вічним житлом чотирьох Усусів, що в дощеву днину 1915 року спочили на їхнім майдані. Цього року 13. червня відбулося посвячення збірної могили, що заразом стала памятковим курганом.

Нас шістьох, з неструдженням о. прал. Куницьким на чолі, виїхало зі Львова на те Свято. До Бережан залізницею, а звідси підводами до Віся. В Бережанах прийняв нас під свою опіку один з організаторів вісянського свята і уроченець Віся, д-р Бемко.

Ранним ранком виїхали ми за Золоту Липу. З нами „Бережанський Боян“, якого жіночий хор, визнається не тільки гарними голосами...

До Віся три милі. В літню спеку проїхати їх це вічність. Але нам проминув той час незаметно. Не тільки завдяки молоденьким членам „Бережанського Бояна“, що співали цілу дорогу, але й старим споминам, що пригадували нам кожний лісок, кожний горбок чи долину. Адже все те місія, куди ми ходили ще в 1915 і 16 роц. Лисона, Жовнівка, Шибалин, Потурія... Один другою пригадуємо, сперечаємось, усталоємо. Тут обози, тут артилерія, там перша лінія, звідси підійшов запасний курінь. Балачкам немає кіця, хоч сонце

приском силпе на спину, хоч порох забиває горло.

Через Козову до Віся. Вже здаєка видно, що у Вісю нині свято. На вступі до села товпи народу, на будинках ліс синьожовтих хоругв.

О. пралата Куницького (і нас попри нього) вітає музика. Стрункі ряди Луговників проходять парадним маршем і все пліне в сторону могили. Біля церкви устлавляється похід. Заки він буде готовий, є час побігти на свою стоянку з перед 12 літ. Чи живі чи здорові давні господарі мої, яких все згадую як рідних, бо не були гірші для мене від рідні.

Заходжу в хату і стрічаюся око в око з господиною. Станула, подивилась уважно і на радіоща скрикнула моє ім'я. Радий і я невимовно. Всеж таки забули мене, всеж таки пізнали, хоч по 12 літах ні сліду з молоденького хлопця, яким я був тоді. — Запитаю немає кінця. Всіх господинов пам'ятає, не тільки тих, які в неї мешкали.

— А підхор. Клим? — Не живе.

— А о. курат Пшеморський. — Живе і згадує вас не раз.

— А Мойсевич? — Помер...

— А Телішак? — Помер...

А цей, а той, а тамтой — всіх згадує.

В хату входять і сусіди. Кожний пізнає кожний радіє, кожний за ко-

гось питається. Скажеш, що згинув чи помер — зїгхання, а то й слюза блисне в очі. — Добрі, кохані вісянські люди! Та чи тільки вісянські! Вірю, що в кожному селі, де досі ще пробули Стрільці, так само було. Адже не тільки кривди не робили, але й помагали людям!

Господаря, доброго могого знайомого Лавра вже нема в живих. — Який був добрий і тихий, така й його смерть була — каже господарина.

В хату входить другий її чоловік „американ“ і відразу починає пояснити мені, чому ми війну програли і повчав, як треба було робити. Хвилюк вдаю, що слухаю, але серце моє вже сховалося, хоч „американ“ хвалиться, що „сімома язиками говорить“ ліпше як своїм. Виходжу знову перед церкву. Там уже похід готовий.

Вінні, вінні, вінні. І зі степових квітів, і з подільського збіжжя і з колючих дротів. Останні найкращі. Один величезний зі „Соснова, де Стрільці стільки того доту намотали. Дротяні вінні несуть старші вже господарі. Це все учасники Визвольної Війни. Так постановили села, що тільки їм та честь належить.

Дванадцять священників на чолі з о. прал. Куницьким і о. дек. Сандецьким провадять похід під музику. Три хори, дві оркестри. Мо-

Р. Куницький.

Свято Стрілецької Могили.

Дванадцять літ минуло, як УСС. спинилися на стоянках у подільському селі Вісю. Одної дощової днини прийшов наказ виступити до бою з москалями, які, перейшовши Стріпу, перли на захід.

Ранком виступили Стрільці з села і заразже почали бій. В першій сутичці впад підхорунжий Берегуляк і трьох рядовиків. Їх привезено назад у Віся і тут наперед села поховано.

УСС. пішли з Віся до Соснова, а звідси до назад то наперед по шлій Галичині і Великій Україні. Віся осталося само в чотирма стрілецькими могилами на майдані...

Не забуло село за них, не дало ватоптати їх. Хоч вигоріло в один час, хоч гранати зрили землю як плугом, хоч по могилах пройшли тисячі німців, мадярів, москалів... Село пильно стерегло пам'ятки по Стрільцях. Відновляло, підсилювало гроби, ставило шораз нові хрести, нові написи, а рік річно на Зелені Свята вбирало їх у вінки з подільських квітів, між якими світилася брилянтном неоднашчиря слюза. Та цього ще за мало було для

Тіліні останки польського поета

Чанг-Цо-Лін і інші командири північних китайських військ у телеграмі заповідають, що Чанг-Цо-Лін обіймає становище генералісімуса всіх військ, які борються з китайською червоною армією.

